

1748.

1. Rechenberg, Carolus Otto, Collegii juris Dei studii:
Programma, quo ad memoriam Borniani nominis
... celebrandam invitatur
2. Bauer, Dr. Godefridus, fac. jur. procancelarius:
Programma, quo summus in utroque jure honores
... Georgio Henrico Bose ... indicit.
3. Bauer, Dr. Godefridus, fac. jur. procancelarius:
Programma, quo summus in utroque jure honores
... Samuelli Gottlieb Froelich ... tribuendos
indicit.
4. Maierus, Dr. Godefridus: De personis communis
Saxoniae manus capalesibus
5. Francke, Henricus Gottlieb: De nexu foederum perpet.
huc unionis inter Augustanum domum Austriae cum
Poloniaeque regnum.
6. Francke, Henricus Gottlieb: "De jure vicariorum
imperii de feudis imperio apertis disponendi"
simulque et orationem auspicialem invitatur.

1748

7. Hommel, Ferdinand August, fac-jur procurator
rias: Programma, quo sollemnia inauguralia Her-
riae Guillielm. Francke indicat.
8. Hommelius, Ferdinandus Augustus: De prohibitis docu-
mentorum signis
9. Hommelius, Ferdinandus Augustus: De poena
jurare notentium
10. id. Hommelius, Ferdin. Augustus: De processu
possessorio summarii ratiōis. 2 exempl.
11. Hommelius, Cornelius Ferdinandus: De Apulline juris
perito.
12. Kellius, Johann Ludovicus: De sportulis et sumptibus
in vicariis judiciis faciendis et de executoribus
Catholicis, ad lit. II lib III Cod. hincque ad ora-
tionem auspicialis invitat.

1748

13. Mascovius, Gottfriedus : 2. Quaestiones selectae juris naturae et gentium inter Grobium et Papendorfium controversae² simulque ad orationem aditalem invitat.
14. Menellen, Gumpertus Hedvicensis : 4. Commentatio legis 18 Cod. de testibus junct. novelle 90 Cap. 2³ simulque ad orationem solemnem... invitat.
15. Mengius, Tridensis, fac. phil. Neocanus : De re publica literaria³. Programma, quod est orationem in memoriam Georgii Ridelii invitat.
16. Meylius, Gustavus Hurvicensis, fac. jur. procancllarius : Programma, quod solemni inaugurationis Caroli Altonii Paderburschii in dicitur.
17. Meylius, Gustavus Hurvicensis : Actuarius peccatus in Ord. Crim. Co. Art. 149 de inspectione cadaveris vis ante sepulturam.

1748.

18. Richterius, Jo. Tobias: De pacto evictionis non
praestandae inutili.

19. Richterius, Jo. Tobias: De testimonio mulierum
in codicillis jure civili invalido.

20. Richterius, Jo. Tobias: Selectiora juris principia
7.

21. Richterius, Jo. Tobias: Selectiora juris principia

22. Richterius, Jo. Tobias: Selectiora juris principia

23. Richterius, Jo. Tobias: Selectiora juris principia

24. Rivinus, Johannes Florens: De pignore infirmo

25. Rivinus, Johannes Florens: De fine litium et fi-
niantibus.

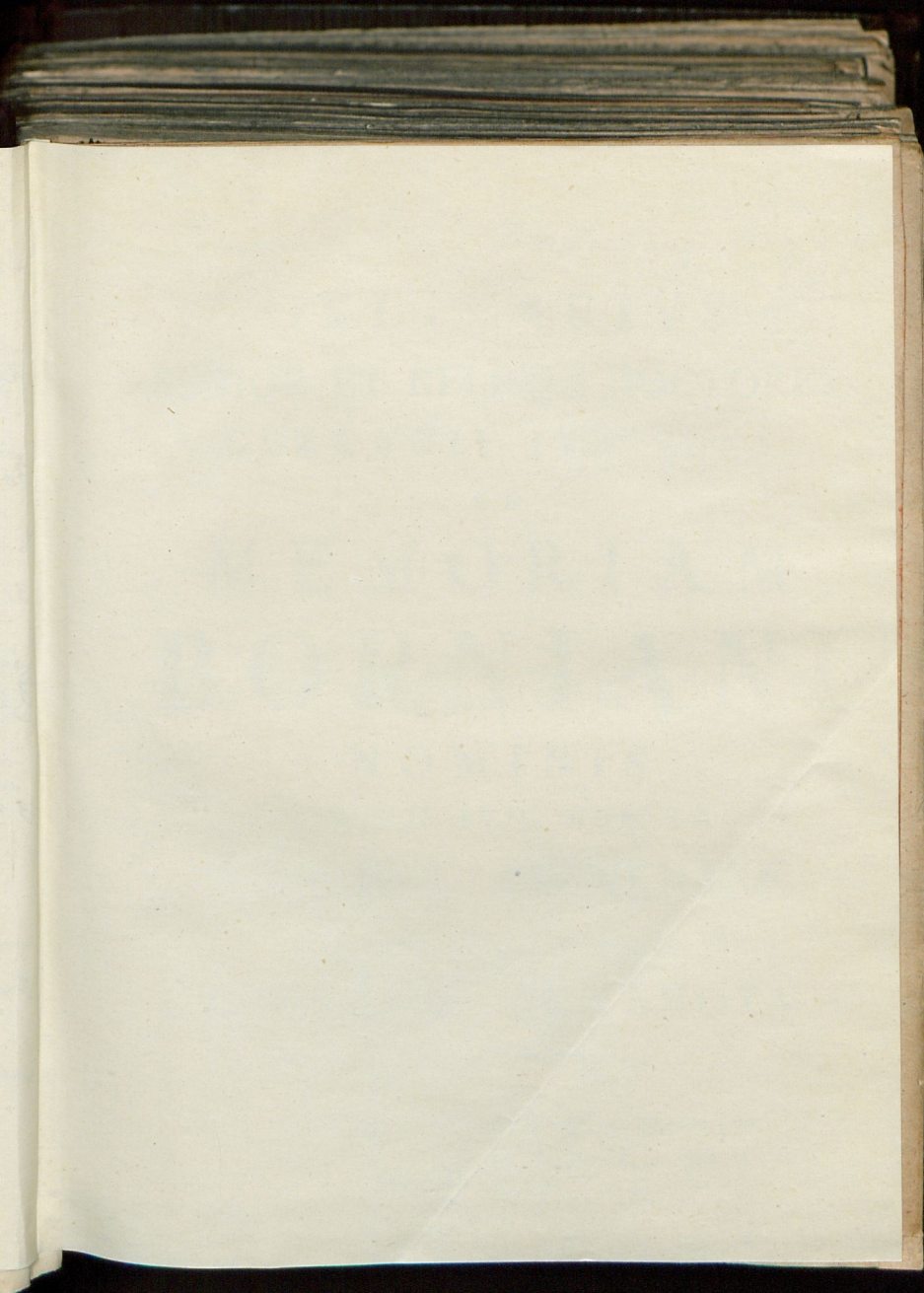
26. Romani, Franc. Gust; fac. jur. procuratorius:
Programma, quo solemnitas inauguralia Insti. Cor. Wierz
bauer . . . indicit.

27. Sammet, Thomas Gasparius: De legatis pueri non

1748.

28. Sammet, Franc. Godefridus: *Institutio juris civilis ad Domitianum Ulpianum, Cap. LXIX. pro socio.*
29. Siegel, Joh. Gottlieb: *De solo translationem dominii impediente.*
30. Siegel, Jo. Gottlieb: *De divisione feudi successio-
nem simultaneam investitorum non restringente.*
31. Wierschauer, Tobias Corolus: *De jure majestatis sacro-
rum dirigendorum.*
32. Wierschauer, Just. Cas: *De jure conventionali
sacrorum dirigendorum.*
33. Zoller, Fridricus Gottlieb: *De dispositione pater-
na inter liberos, quae post obitum patris ab
uno ex filiis profertur, valida.*
34. Zoller, Fridricus Gottlieb: *De moderamine in-
culpatae tutelae ad altero competente*

71903.

N° 16

1748, 20.

DISPUTATIO IURIDICA
SEPTIMA

SELECTIORA IURIS
PRINCIPIA

AD

ORDINEM DIGESTORVM EXPOSITA
LIBRI III. SPECIMEN II. CONTINENS

QVAM

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS

INDVLTV

PRAESIDE

IO. TOBIA RICHTERO

PHIL. ET I. V. D.

AD DIEM IV. SEPT. A. G. N. MDCCXLVIII.

H. L. Q. C.

PVBlice VENTILANDAM PROPNIT

IOANNES CHRISTFRID GRADEHAND,

DELITIO - MISN.

L I P S I A E

LITTERIS LANGENHEMIIS.

To 21/4

1705

116

DISPUTATIO IURIDICA
S E P T I M A

SELECTIORA IURIS
PRINCIPIA

ORDINEM DIGESTORVM EXPOSITA
LIBRVM SPECIMEN II CONTINENS

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS
INDVLTVA

FRANCO-
SIEGENSIS
IO. TORIA RICHTERO
P R I N C I P I A

AD DIEM IV SEPT. A. Q. N. MDCCXXVII
L. L. G. C.

FRANCIE VIRTUANDAM PROPONIT
IOHANNES CHRISTOPH. GRADENAND,
P R I N C I P I A

L I P S I A E
DITTEBIS LANGENHEIMIS

116

ILLVSTRISSIMO DOMINO
D O M I N O
ANTONIO AVGVSTO
S. R. I. COMITI

AB H A G E N
DYNASTAE IN BIENDORFF ET DOEBERNITZ REL.
POTENTISSIMI SARMATARVM REGIS ET
SERENISSIMI ELECTORIS SAXONIAE
CVBICVLI COMITI AMPLISSIMO

DOMINO SVO GRATIOSISSIMO.

ILLVSTRISIME COMES

AC DOMINE,

DOMINE GRATIOSISIME!

Si, quanto maiora in nos ex-
tant gratiae signa, tanto
gratiori animo colendus et veneran-
dus est is, a quo ea profecta sunt: du-
bitare non potes, COMES IL-
LVSTRISIME, quin tanto ma-
iora TIBI mediter animi gratissimi
documenta, quo maiora ea sunt, qui-
bus me a TE auctum ornatumque
esse

esse venerabundus intelligo. Tanta enim gratia, tantaque benevolentia et patrem meum, et me ipsum dignatus es, ut magnam omnino beneficiorum plane singularium deprehendam seriem.

Quae cum ita sint, patere, COMES ILLVSTRISIME, ut pietatem et animum TIBI deditissimum publico significaturus specimine, hanc dissertatiunculam, quam publico loco defendendam mihi proposui, ILLVSTRISIMO NOMINI TVO addicam et consecrem. Et enim

*enim cum in eius defensione studio-
rum primitias ostendere liceat, TIBI
vero omnis vita mea merito dicata
sit: cui potiori iure debeat, prae-
ter TE, inuenio neminem. Acci-
pias igitur ea, qua me ipsum fronte
soles, hoc quaecumque meae in TE
pietatis et grati animi testimonium,
et qua hucusque me fouisti gratia,
eadem me in posterum quoque tuearis,
ut qui, quoad hac luce fruar, nun-
quam non ero*

NOMINIS TVI ILLVSTRISSIMI

Lipsiae
Ipsis Kalend. Septembris
A. C. N. MDCCXLVIII.

SVBIECTISSIMVS CVLTOR
IO. CHRISTFRID GRADEHAND

SELECTIORVM IVRIS
PRINCIPIORVM
AD DIGESTORVM
LIBRVM III. SPECIMEN II.

I.

uamquam Ulpianus admodum sibi
contrariari videtur, dum alibi af-
firmat: ^{a)} *crimen stellionatus in-*
famiam irrogare damnato, quam-
uis publicum non est iudicium, alibi vero sta-
ruit: ^{b)} *stellionatus iudicium famosum quidem*
non esse, sed coercitionem extraordinariam ha-
bere; tamen non deficit medium conciliandi.
Idque Ulpianus ^{c)} partim ipse suppeditat,
dum ait: *crimen stellionatus extraordinariam*
habere coercitionem, ^{d)} ac toties illi locum
esse, quoties titulus criminis deficit. Poena
igitur

8 SELECTIORA IVRIS PRINCIPIA

igitur stellionatus nulla legitima esse potest, sed grauior quandoque et etiam leuior, prout criminis circumstantiae hoc desiderant. Videmus inde Legem vtramque sua niti ratione, qua stellionatus reo damnato infamia irrogatur, et interdum irrogari ne quidem potest. Partim haec illustrat et corroborat Macer *) cuius verba sunt: *Infamem non ex omni crimine sententia facit, sed ex eo quod iudicii publici causam habuit. Itaque ex eo crimine quod iudicii publici non fuit, damnatum infamia non sequetur, nisi id crimen ex ea actione fuit, quae etiam in priuato iudicio infamiam damnato importat; veluti furti, vi bonorum raptorum, iniuriarum.* Iam crimen stellionatus plerumque committitur, sic, vt concurrat cum facto quodam principali, quod in se est vel famosum vel non famosum, †) adeoque an stellionatus crimen infamiam importet nec ne, facillimum inde est diudicatu: vel ob malitiae delinquentis cumulum iudex decreto infamiam comprehendendam statuit, vbi crimen stellionatus eo ipso famosum fit, vti exemplum in suspecti tutoris crimine habemus. ‡) Perperam igitur ex altera Lege vocem *non* tolli quidam volunt. §)

a) L. 13. §. vlt. ff. de his qui not. infam.

b) L. 2. ff. stellionatus.

c) all.

- c) all. L. 2. ff. stellion.
 d) L. 3. §. 1. in f. ff. eod.
 e) L. 7. ff. de publ. iudic.
 f) quod monstrant species in L. 3. §. 1. ff. stellionat. ad-
 ductae.
 g) L. 4. §. 1. 2. 3. ff. de suspect. tut.
 h) vt SALMASIVS de Modo Vfurar. c. 14.

II.

Procurator quatenus, vt loquitur Vlpianus ^{a)} aliena negotia mandato domini peragit, merito tum iuris ciuilis tum canonici auctoritate, ac ipsa denique naturali aequitate, vel cum vel sine libera potestate agendi, constituitur, ita vt illo casu mandatarius etiam quae vergunt in mandantis praeiudicium valide suscipiat. Sic iure ciuili procurator omnium rerum ^{b)} pacisci, ^{c)} iuramentum deferre, ^{d)} pignus constituere, ^{e)} nouare, ^{f)} soluere et per solutionem dominium transferre ^{g)} potest, dummodo diligentiam debitam Legibusque iniunctam adhibeat. ^{h)} Quid haec aliud, quam cum libera mandasse significant? Quomodo quaeso quis omnium rerum procurator esset, nisi liberam in omnibus negotiis exerceret administrationem? Quod enim restringi possët mandatum, vel inde palam est, quia mandans etiam non poterat mandare. Iure canonico ⁱ⁾ expressis ver-

B

bis

IO SELECTIORA IVRIS PRINCIPIA

bis cautum: posse procuratorem generaliter constitutum admitti ad omnia, etiamsi mandatum exigant speciale, si modo vel aliquis de articulis speciale mandatum exigentibus, specificatus fuisset, adiecta clausula generali, vel causae administratio libere sit concessa. Tandem aequitatis ratio in eo est ponenda, quod sibi imputet mandans, cur cautius haud egerit in committendo, adeoque nunc sua culpa sentiat damnum; hinc mandans ut in illius praeiudicium procurator transigat, renunciet, litemque affirmatiue contestetur, et id genus alia, pati omnino iure tenetur. Quibus tamen positis non nego, procuratorem unius rei quandoque ob largam paciscendi potestatem cum libera non minus constitui posse.

a) L. 1. pr. ff. de procurat.

b) L. 1. §. 1. ff. eod.

c) L. 10. §. 2. in f. L. 11. et 12. ff. de pact.

d) L. 17. §. f. ff. de iureiurand.

e) L. 11. §. f. L. 12. ff. de pignorat. act.

f) L. 20. §. 1. ff. de nouat.

g) L. 87. ff. de solution.

h) L. 13. C. Mandat.

i) c. 4. de procurat. in 6to. De iure Saxon. vid. O. R. Tit. VII. §. 2.

Obst. c. 5. de procur. in 6to.

Dissent. LAUTERBACH Colleg. Pand. Lib. III. tit. 3.

§. 9. dictam diuisionem iuri ciuili cognitam negans.

III.

III.

Quotiescunque donaturus praesumitur dominus ut bonus paterfamilias, toties et illic procurator omnium rerum seu cum libera constitutus merito donat. Procurator enim hac parte cum tutore et curatore, quatenus administrant, in pari versatur causa: hi vero ut boni patresfamilias, veluti ob dignitatem, pietatem, utilitatem etc. donare non prohibentur; ^{a)} hinc et ille procul dubio eodem gaudebit iure. ^{b)} Accedit, quod eiusmodi procuratori negotia omnia nomine domini expedienda sint commissa; quare ut etiam omnia valide peragat, quae dominus ipse agere potest et vult, necesse est. Tandem et culpam leuissimam praestat; unde vix verendum, ne donaturus sit, ubi dominus ipse non donasset. ^{c)}

a) arg. L. 33. pr. ff. de administr. et peric. tutor.

Obst. L. 22. ff. eod.

b) arg. L. 28. §. 2. in f. ff. de pact. adde L. ro. C. de procurat.

Obst. L. alleg. 28. §. 2. ff. de pact.

c) L. 13. C. Mandat.

IV.

Omnis procurator iure civili, mandato tantum interueniente recte constituitur. Nam Paulo teste ^{a)} ea obligatio, quae inter dominum

12 SELECTIORA IVRIS PRINCIPIA

num et procuratorem consistere solet, mandati actionem parit. Quod Gaius ^{b)} sic affirmat: procurator id, quod ex lite consecutus erit, debet mandati iudicio restituere. Ad haec Diocletianus et Maximianus imp^o) a procuratore dolum et omnem culpam, non etiam improvisum casum praestandum esse iubent, quippe quod abunde ostendit, neque per locationem conductionem, neque per contractum innominatum constitui procuratorem, quoniam in horum neutro culpa leuissima praestanda est. Cuius itaque operas conduxi, is locator: quem vero ex innominato contractu obligatum habeo, is ex eodem negotio in specie obligatus nominari meretur. ^{d)} Nec est, quod tantum nominis diuersitatem subesse censeamus, sed reale discrimen in eo versatur, ut procurator omnem, alii autem minorem praestent culpae gradum.

a) in L. 42. §. 2. ff. de procurat.

b) L. 46. §. 4. ff. eod. add. L. 56. §. f. ff. mandat. et L. 9. C. eod.

c) L. 13. C. mandat.

d) L. 1. §. 4. ff. mandati et §. fin. I. de mand.

Dissent. IVL. PACIVS Isagogicor. in Digesta L. III. tit. 3. n. 6. inter dominum et procuratorem et actionem locati conducti ob L. 1. §. vlt. ff. mand. et §. vlt. I. de mand. et actionem de praescriptis verbis ob L. 22. ff. de praescript. verb. et §. 1. I. de locat. nasci statuens.

Nostri procuratores forenses primum qualitatem in genere, qua fungi hoc officio possunt, publica plerumque auctoritate accipiunt. ^{a)} In specie vero, ut sint procuratores in hac lite, si analogiam iuris civilis sequi cupimus, non nisi contractu innominato constituuntur, quia non gratis, sed salario quodam conueniente praestito, operas adhibent; quod fusius Ordinationes taxationum sportularum testantur. ^{b)} Vel si dicendum, quod res est, moribusque adhuc magis conuenit, solum pactum inter dominum et procuratorem initum, iam sufficit, quo hic eandem, ut olim per mandatum, potestatem, omnia nomine domini in iudicio peragendi, nec non ius petendi salarium, nanciscatur.

a) GAILIVS L. II. Obs. 43. n. 11. Ex iure Saxonico vid. Mandat wegen derer Aduocaten de ao. 1723. §. 1. 2. et O. R. Tit. III. §. 1.

b) Apud Saxones vid. die Königl. Churfürstl. Sächsl. Tay Ordnung de ao. 1724. vbi impensae iudiciales aequae ac aduocatorum procuratorumque determinantur.

VI.

Pactum quo constitui procuratores modo affirmari, experientia teste, per scripturam eine Vollmacht perficitur, nec facile tacita quaedam constituentis declaratio, aut charta blanca, quam vocant ein bloßes Blanquet

14 SELECTIORA IVRIS PRINCIPIA

zur Vollmacht, in foro admittitur. *) Haec scriptura ita quidem debet esse comparata, ut siue in iudicio, siue extra iudicium confecta sit, inde appareat, a quo, cui, quid et quando sit commissum; nolim tamen ut eadem ex necessitate contineat, aut mentionem heredum ^{b)} cum iam ipso iure obligentur heredes, ^{c)} et mentio heredum naturam mandati mutare nequeat: aut clausulam rati et grati, quia mandans ex natura mandati, gesta mandatarii rati habere tenetur: ^{d)} aut promissionem indemnitate, quia nemini, vel sicut commune est, vel domesticae Legis auctoritate, ^{e)} officium hoc damnosum esse debet: aut oppignorationem bonorum, quae in se hoc loco superflua est et in procuratoris tantum utilitatem tendit. Subsignatio quoque hic nihil efficit.

a) CARPZOV. P. I. Const. 1. def. 23. et 29.

b) neque ad evitandas litem reassumptiones; nam heredes iam ipso iure aut continuare litem et mandatum defuncti, aut mutationem fieri potuisse et factam docere obstricti sunt. Nou. 43. praef. et c. 1. pr. §. 1. L. 59. L. 62. ff. de R. I. Imo post litem contestationem vid. L. 34. ff. de iudic. L. 87. et 164. ff. de R. I.

Obst. Rec. Imp. de anno 1654. §. 99. et arg. L. 15. C. Mandat. L. fin. ff. de solut.

e) arg. L. 11. C. de contrah. stipul. L. 14. C. de R. V.

d) arg. L. 6. pr. ff. de condict. indeb. v. B. LVD. MENCHEN Disput. V. tit. 7. §. 6. conf. et O.R. Tit. VII. §. 1.

e) conf. in Saxonia die Tax Ordnung.

VII.

Intuitu domini mandantis procurator nec olim post litem contestatam fiebat litis dominus; mandatum enim, quo constituebatur, nunquam titulus ad dominium transferendum fuit habilis, sed procurator negotia aliena administrabat: ^{a)} deinde in Legibus domino semper contradistinguitur procurator ^{b)} adeoque idem vterque esse nequit. Ast ratione aliorum, tum iudicis tum partium, non nego, procuratorem post litem contestatam dominum litis effectum esse, propterea forte, ut statuit Brunnemannus: ^{c)} quod et iudicis interest, cuius auctoritas postulat, ne semel constituto iudicio mutationem temere fieri patiatur, et aduersarii non minus refert, ne varietur iudicium mutatione personarum, in quas per pactum litis contestationis ius ipsi quaesitum est. Et hoc respectu dominium litis, quin adhuc hodie procuratoribus post litem contestatam competat, nihil est impedimento; ^{d)} nam et hodiernum procurator litem veluti suam peragere potest, etsi mandanti de culpa teneatur. Facultas tamen reuocandi, nisi ex iusta et a iudice approbata causa, ^{e)} nec antiquo nec hodierno iure ex dominio litis deriuatur.

a) L. 1. pr. ff. de procur.

b) vid. L. 8. §. 3. L. 10. L. 16. ff. eod.

Obst. L. 22. L. 23. C. de procurat.

c) ad

16 SELECTIORA IVRIS PRINCIPIA

- c) ad L. 22. C. de procurat. n. 4. 5. 6.
d) arg. L. 32. §. 6. C. de appellat. c. 9. X. de probat. conf.
LAVTERBACH Concluf. Forenf. Exercit. XI. §. 10.
Dissent. BACHOV. ad Treutl. Vol. I. disp. 9. th. 10.
lit. F. BERGER Oeconom. Jur. Lib. IV. tit. 9. §. 2. not.
16. aliq.ue.
e) quae et iure Saxon. obrinet O. R. tit. VII. §. 4.

VIII.

Quibuscunque curatoribus concessa est administrandi potestas, illis et ius competit et ante et post litem contestatam constituendi procuratorem; ^{a)} illi enim procul dubio sunt domini negotiorum, hinc etiam in eorum utilitatem, dum rebus suis ipsi superesse non possunt, procuratores introducti sunt. ^{b)} Idque quod ad effectum ob dictas rationes verissimum esse affirmo, quamvis rigor iuris aliud velle videatur. ^{c)} Qui igitur sunt curatores litis tantum aut sexui tanquam a consiliis dati, illi et eiusdem generis alii, sicut soli nihil unquam valide agunt, ita nec procuratorem soli constituunt. ^{d)}

- a) arg. L. 1. §. 2. et 3. ff. de administrat. et peric. tutor. et L. 20. C. de procur.
b) arg. L. 1. §. 2. ff. de procurat.
c) §. f. l. de curat. L. 11. C. de procurat.
d) LAVTERBACH. Concluf. For. Exercit. XI. §. 5.

IX.

In causa criminali hodie et quidem in processu accusatorio ex parte accusatoris facile procurator

curator admittitur, non, ut arbitrantur nonnulli, ob cessantem inscriptionem in crimen, sed ob Legis dispositionem, ^{a)} qua, postquam reus carceri est inclusus, accusator vel eius mandatarius ad cautionem praestandam adigitur. Ex parte rei vero, ut et in processu inquisitorio regulariter procuratorem non admitto, ne iudicia reddantur elusoria, ^{b)} quod contingere partim in inquirendo, partim in puniendo, ubi sententia in persona procuratoris haud exequenda ferretur, possit. ^{c)} Quoties tamen aequae per procuratorem ac reum satisfieri potest, etiamsi contumax, adeoque confessus atque conuictus declaretur delinquens, nihil video, quod impediatur, quo minus quilibet, siue accusatus, siue inquisitus plene per procuratorem defendatur. ^{d)} In casu diuerso, ubi procurator omnia dicto modo adimplere nequit, actus in processu merito separandos esse affirmo.

a) Ordin. Crimin. art. 12.

b) arg. L. 75. ff. de iudiciis.

Obst. L. 33. §. 2. ff. de procurat.

c) conf. BRONCHORST. *EvayricQavōv* Centur. I. assert. 34.

d) vid. L. 1. ff. an per al. caus. appell.

Obst. c. 15. X. de accusat. et L. pen. §. 1. ff. de publ. iudic.

X.

Potestne procurator ab eo, cum quo ex mandato contraxit, ex suis gestis finito etiam officio conueniri? Id quidam affirmant.

C

mant. ^{a)} Ego distinguendum existimo: an quis fidem procuratoris in specie sit sequutus, an non? Si prius, procurator tenetur, eoque pertinet sententia Papiniani: ^{b)} procurator, qui pro euictione praediorum, quae vendidit, fidem suam adstrinxit, etsi negotia agere desierit, obligationis tamen onere praetoris auxilio non leuabitur. Sin posterius, teneri finito mandato amplius non potest, quia sciuit alter, procuratorem non suo, sed alieno nomine contraxisse, adeoque domini magis, quam procuratoris contemplatione non nihil fecisse praesumitur. ^{c)}

a) ob L. 49. ff. et L. 7. C. Mandat. L. 67. ff. de procurat.

b) all. L. 67. ff. de procurat.

c) arg. L. ult. ff. de institutor act. et L. 6. §. 1. ff. de negot. gest.

Obst. L. 1. §. 17. ff. de exercit. act.

Dissent. BRONCHORST *Evavrio Πρωτων* Cent. I. assert. 37.

XI.

Quasi procuratorem, seu praesumptum quem vocant, si quaesueris in Legibus, oleum et operam perdes. Consensum enim praesumptum ex iure probari non posse supra docuimus. ^{a)} Quae vero Ulpianus habet: ^{b)} *Sed et hae personae procuratorum debent defendere, quibus sine mandato agere licet, et porro* ^{c)} *in his personis, in quibus mandatam non exigimus, praesumptum procuratorem neuti-*

neutiquam sistunt; nam sine mandato agere et cum praesumpto mandato agere, ut nemo non videt, manifesto sunt contraria. Cur igitur terminis utendum, qui rem non tantum difficilem reddunt et obscuram, sed etiam Legibus inuitis detortisque inuenti sunt? Interim res eo reedit: quaedam personae sine mandato, Legis tamen auctoritate, procuratoris officio fungi possunt, dummodo 1. in se sint idoneae 2. nec contra voluntatem domini experiantur ac 3. ratam rem dominum habiturum caueant. ^{a)} Quibuscunque igitur haec potestas Lege concessa non est, illi nec sine mandato valide quicquam suscipiunt. Ceterum siue casus mandati specialis peragendus sit, siue dominus expresse mandare nequeat, nihil nocet, quoniam dicta omnia non tam ab arbitrio domini quam a Legis dispositione pendent, qua cum distinctum non sit, nec nostrum erit distinguere; ^{e)} imo eum in finem cautio de rato praestatur.

a) Disp. V. posit. 13.

b) L. 35. pr. ff. de procurat.

c) L. 40. §. 4. ff. eod.

Obst. L. 40. §. 2. ff. eod.

d) all. L. 40. §. 4. et L. 36. ff. eod.

e) arg. L. 35. pr. ff. eod.

Obst. L. 27. pr. ff. de minoribus et L. 7. C. de R. C.

20 SELECTIORA IVRIS PRINCIPIA

Dissentiunt LAV TERB. Colleg. Pandect. Lib. III. tit. 3. §. 20.
STRVV. Synt. Iur. Ciuil. Exercit. VII. th. 28. pluresque.

XII.

Vniuersitas, vbi actoris vice fungitur et syndicum constituit, beneficio diuisionis renunciare non debet; nondum enim est iuris explorati, dictum beneficium competere vniuersitati, quia, quod vniuersitati debetur, singulis non debetur: nec quod debet vniuersitas, singuli debent.^{a)} Nec ommissa hac renunciatio-
ne syndicus ad cautionem pro re conuentione et expensis adstrictus censendus est; non enim cum syndico sed cum vniuersis principaliter, et quoad iuris effectum agitur; hinc vel ipsa vniuersitas cauebit vel si immunis est, aduersarius eandem meliori iure ac effectu reconuenire, ab eademque expensas repetere poterit, quam si ius quoddam particulare in persona syndici eo nomine constituendum curauerit.^{b)}

- a) L. 7. §. 1. ff. quod cuiuscunque vniuers. nom. Idem in Saxonia confectum est. O. R. Tir. VII. §. 6.
Dissent. SCHWENDENDOERFF. ad Fibig. p. 207.
b) arg. Nou. XCVI. praef. et c. 1.
Dissent. BRVNEM. Proc. Ciu. c. 8. n. 8.

XIII.

Duo pluresque ex vniuersitate nomine illius agentes, quoties de rato vel iudicatum solui cauent, non quidem defectum suppleunt syndicatus quia syndici plane non sunt; attra-
men

men quod ita suscipiunt nomine vniuersitatis aequae ut syndici valide peragunt; Nam qui causam communem litemque habent, praesentes pro absentibus ut litis consortes sine mandato semper idem negotium dicto modo agere possunt. ^{a)} Et quid praeterea interest partis aduersae, siue instrumentum solenne syndicatus exhibeatur siue tantum idonea cautio praestetur? cum utroque casu habeat, quo victoriam reportans executioni sententiam possit mandare, aequae ac si cum omnibus egisset. Ita forte Carpzouius ^{b)} cum Lauterbachio ^{c)} conciliari poterit, quorum ille dicto casu defectum syndicatus cautione praestita suppleri posse affirmat, hic negat.

a) L. 2. C. de consort eiusd. lit.

b) Decis Illustr. Saxon. P. III. Decis. 205.

c) Conclus. Forens. Exerc. XI. §. 13. ob L. 7. §. 1. ff. quod cuiusc. vniuersit. nom. et L. 6. §. 1. ff. d. R. D.

XIV.

Leges, quae sibi contrariae videntur, saepenumero tantum ex diuersitate circumstantiarum propositi casus conciliantur, quod inde praecipue patet, quia pleraeque ad casus tunc obuios directae sunt, minima vero circumstantia rem variat. Is igitur in eiusmodi casibus ac rem tangit, qui diuersitatis rationem eruit ^{a)} neque alium ambiguitatis fucum

C 3

sibi

sibi fingit. Exemplum suppeditat Papinianus, qui mox respondet:^{b)} *ignorante virgine mater a sponso filiae res donatas suscepit, quia mandati vel depositi cessat actio, negotiorum gestor agitur; mox autem haec tradit:* ^{c)} *die sponsaliorum aut postea res oblatas puellae, quae sui iuris fuit, pater suscepit; heres eius ut exhibeat, recte conuenietur etiam actione depositi.* Quilibet faniora principia secuturus facile videbit, discrimen praecipuum hic in eo versari, ut Lex prior casum ignorantiae filiae adeoque negotium vere gestum: posterior vero scientiae casum, adeoque depositum nisi verum, tacitum tamen supponat.

a) L. 2. §. 15. L. 3. §. 15. C. de V. I. E.

b) L. 32. §. 1. ff. de negot. gest.

c) L. 25. pr. ff. deposit.

XV.

Negotiorum gestor in regula non nisi culpam leuem, et quidem in abstracto, quam vocant, praestat. Probat hoc partim expressa Legis dispositio, partim finis negotiorum gestionis. Ita Lex: ^{c)} *citra mandatum negotium alienum sponte gerenti, finem administrationis propria voluntas facit, ac satis abunde sufficit, si cui vel in paucis amici labore consulatur.* Porro Lex eadem pergit: *super his, quae nec tutor nec curator constitutus, vltro quis ad-*
mini-

ministravit, non tantum dolum et latam culpam, sed et leuem praestare necesse habet. Obesse quidem videtur, quod eodem loco tutori vel curatori similis non habeatur negotiorum gestor, cum tamen illorum yterque leuem non minus culpam praestet; sed hanc inde cognoscimus veritatem, negotiorum gestorem semper ad culpam leuem in abstracto teneri, cum e contrario tutor vel curator ad augendam diligentiam in concreto culpam leuem adhibere obstringatur. ^{b)} Finis negotiorum gestionis, vti ab ipso imperatore traditur, ^{c)} is est, ne illorum qui sibimet ipsi prospicere impediuntur, negotia deserantur. Quodsi nunc doli seu latae culpae praestatio sufficeret, plurimi gerentes domino non tam consulere, quam in illius praeiudicium gererent: Sin autem leuissima esset praestanda, nemo facile aliena negotia curaret. Ne itaque temere quis accedat ad negotiorum gestionem, nec plane deficiat gestor, culpa leuis merito praestanda est. Ceterum extendi quandoque et restringi culpam prout maior vel minor est negotiorum necessitas ipse affirmo. ^{a)}

a) L. 20. C. de negot. gest.

b) L. 1. pr. ff. de tutel. et rat. distrat.

c) §. 1. I. de obligat. quae quasi ex contr. nasc.

Obst. all. §. 1. in fin. I. de obl. quae quas. ex contr. nasc.
L. 25. §. 16. ff. fam. hercif. L. 1. §. 35. ff. deposit.
vid.

24 SELECTIORA IVRIS PRINCIPIA ETC.

vid. tamen LAVTERB. Collect. Pandect. L. III. tit. 5.
§. 17. 18. 19. Dissent. STRYK ad §. 1. I. de obl.
quae qu. ex contr. ob. L. 24. C. de vsur.

- d) all. §. 1. de obl. quae qu. ex cont. L. 6. §. 3. L. 11. L. 3.
§. 9. ff. de negot. gest.

XVI.

Qui ex negotio gesto pecuniam accep-
tam in suos conuertit vsus, is non centesimas
sed consuetas legitimas tantum praestat vsu-
ras. ^{a)} Primum enim negotiorum gestio est
negotium bonae fidei, ^{b)} vnde ob sui natu-
ram quod ex bono et aequo fluit, non autem
quod singulare est, debetur. Huc et maxime
spectat assertio Papiniani: ^{c)} cum iudicio bo-
nae fidei disceptatur, arbitrio iudicis vsurarum
modus ex more regionis vbi contractum est,
constituitur, ita tamen vt Legi non offendat.
Deinde satis vtiliter et tanquam bonus pater-
familias gessisse dicendus est is, qui domino ne-
gotii vsuras legitimas praestat, quippe his qui-
libet regulariter contentus esse, nec facile ne-
gotium, quo vltra modum vsuras ob concur-
rens periculum accipere licet, suscipere solet.
Sed neque harum vsurarum ratio habetur, si
finitum est iudicium sententia, et omissa in vsu-
ras condemnatione, res iudicata adest. ^{d)}

a) L. 19. §. 4. ff. de negot. gest. add. L. 10. §. 3. ff. mandat.

b) §. 28. I. de act. L. 18. C. de negot. gest. L. 13. C. de vsur.

c) L. 1. pr. ff. de vsur.

Dissent. ARVMAEVS Exercit. ad Pand. Disp. V. th. 22.
ob. L. 38. vers. sed quas. ff. de negot. gest.

d) L. 13. C. de vsur.

ULB Halle

004 195 175

3

f
sl.

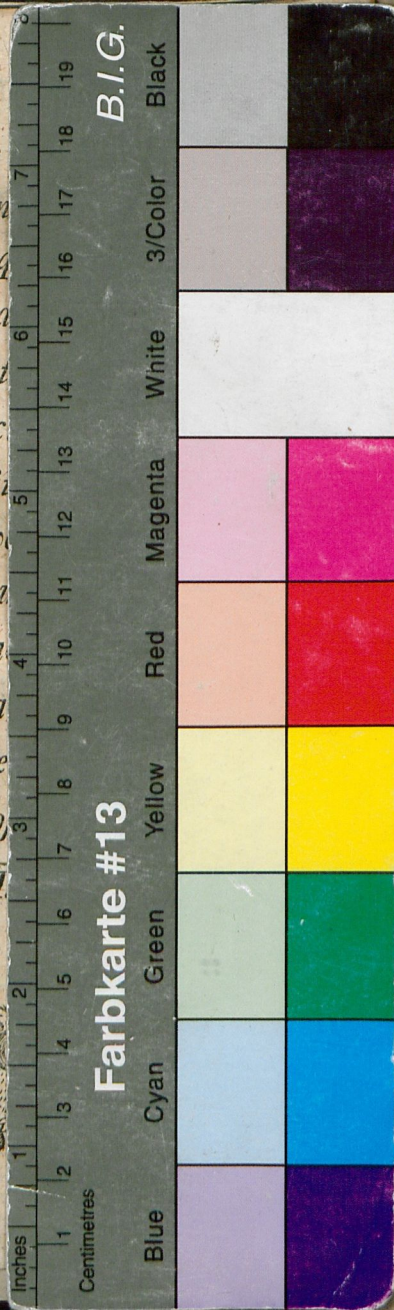

Fig. 02.

N° 16

1748, 20.

DISPUTATIO IVRIDICA
SEPTIMA
SELECTIORA IVRIS
PRINCIPIA

AD
ORDINEM DIGESTORVM EXPOSITA
LIBRI III. SPECIMEN II. CONTINENS

QVAM
ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS
INDVLTV
PRAESIDE

IO. TOBIA RICHTERO
PHIL. ET I. V. D.

AD DIEM IV. SEPT. A. G. N. MDCCXLVIII.

H. L. Q. C.

PVBlice VENTILANDAM PROPONIT
IOANNES CHRISTFRID GRADEHAND,
DELITIO - MISN.

L I P S I A E
LITTERIS LANGENHEMIIS.

Handwritten signature or mark at the bottom right of the page.

